

Něco málo o českém jazyce

Bylo to v časech, kdy se bojovalo proti imperialistům všemi možnými způsoby. Jedním takovým účinným způsobem boje bylo, že inteligence z celé republiky jezdila do Ostravy fárat a těžít uhlí. A tak došlo k tomu, že profesor z ústavu pro jazyk český se ocitnul na dole Hlubina. Protože jeho jméno už nikdo nezná, bude se pro případné čtenáře jmenovat "Slavíček".

Parťák Gruba se před šichtou stávil na úseku, aby zjistil co a jak. Štajger Řepa hned vyskočil jak pero z gauča.

„Fain, že iděš. Dnes maš brygadnika z Prahy, da jakehosi profesora.“

Slavíček postával v rohu kanceláře a se zájmem naslouchal.

„Dej si teho cypa na nastěnku, nam třeba metry, bo zas budeme z vyplatu jak beklajtři.“

Kdo ma ty cypy furt vachovat’.“ Hřímal Gruba a do tváře se mu nahrnula krev.

Řepa ale s klidem odpověděl.

„Hele Juzek, Vrana jedě na rekord, takže nemaš vuzky. A na vic seš taky soudruh a toto je politicki ukol od Zapotockeho i o tym se nědiskutuje. Jinde ho dat němožu, bo by tam scipnul.“

„Do řitě s cypem,“ řekl Gruba a trochu se mu ulevilo.

Cestou do lampovny si brblal a u jámy se obrátil na Slavíčka.

„Kurva to je ale kus cypa ten štajger, co?“

Slavíček snaživě přikyvoval ale tvářil se hodně nejistě. Cestou v rikši profesor vytáhnul notýsek a všem v rikši zatrnulo.

„Ty seš fizl nebo co?“ ozval se jeden z cestujících, „hej Gruba co maš za cypa.“

Vzuch by dal krájet. Slavíček ztěžka polkl a posunl si brýle.

„Prosím nehněvejte se, já jsem z Ústavu pro Jazyk Český, mé jméno je profesor Slavíček a já se jenom chtěl zeptat co je to ten beklajtr.“

„No to je přeci helfr cype“ ozvalo se odněkud.

„No pokud by to bylo převzato z německého jazyka, mohlo by to znamenat že je to pomocník.“

„Pomocnik - take slovo něznam, ty budeš študovany cyp,“ ozvalo se odjinud.

Zbytek cesty proběhl v tichosti jak se na začátek směny sluší, jenom Gruba horečně přemýšlel co si počne se Slavíčkem. Nejraději by ho poslal do svážné, aby tam prospal šichtu, ale ten notýsek mu nešel z hlavy. To by taky mohl v Praze vykládat, ze se v dole nic nedělá. Těžká věc.

Po vystoupení z vláčku se Gruba obrátil na Slavíčka a řekl.

"Dem do čelby. Vemeš gracu a plech a budeš těpat forot, by spodek byl čistý pro hajcmany."

Když Slavíček opět vytáhl notýsek Gruba prohlásil. "Ně cyp střeli."

Ale trápení zdaleka nebyl konec. Následovalo důkladné vysvětlování co je to čelba, graca, forot a došlo i na těpat.

"No to budě šichta s takim cypem. I musíš stať za tym hajcmanem. Tylko graca može ist' dalej, bo jak rubně kameň, tak ti rozvali kvak."

Když se ozvalo "co prosím" řekl na to "kurva! Su fšeci čižci taki chapavi?"

a šel s ostatníma potahovat „blotňu.“

„Ještě chvílu a teho cypa zadavim a potem pujdu na usek zrobim s nima to same.“

Po hodině, když chlapi rovnali materiál, ozval se lomož vozíků a mašiny.

„Chlopi, jak tu přijecho, nic němuvtě i kradnitě te vuzki! Ten cyp ožraly zas něvi kaj je sever a jih. Liž cyp aji s Vranu, jen ufam, že štajgra kopně do řitě.“

Mašinka natlačila vozíky k plotně a chlapi překotně na plotně otáčeli vozíky a dávali je na materiálovou kolej.

Mašinkářovi to nedalo aby si nerýpnul.

„Aby stě sa něposrali cypi rekordovi.“ Odpovědi se nedočkal. Nuda.

Gruba přišel na poslední dva vozíky, poplácal mašinkáře po ramenou a pochválil ho.

„Fajna robota chlope, ani sem s tym něpočital.“

„Gruba! Ty cype zkurveny! Te vuzki neni su tvoje, te su do Vransy.“

„No jesli myslíš te dva, tož mu ich dej.“

„Strče si ich do řitě cypi zajebani, dostali ste ně do pruseru.“

Všechny to rozveselilo a nálada se zvedla, převézt mašinkáře, Vránu i štajgra, to se nestává každý den.

Grubu konečně napadlo jak by mohl zaměsнат toho "pepíka" aby to vypadalo jako práce.

„Buděš zapojovat' nafedrovane vuzki a tym je buděš posunovat'. Daj si zalezet' bo je to duležite.“

Trpělivě to několikrát vysvětlil a skutečně nabyl dojmu, že to ten „pepík" pochopil.

Slavíček měl teď pocit, že je součástí týmu horlivě se snažil. Gruba ještě vše zkontroloval a pak řekl svému zastupci.

„Ve dvanact to bechněm, du to zařidit.“

Když se vrátil chlapi budovali hajcmany a Slavíček podával kameny na zakládku. Při tom kladl horníkům všetečné otázky a chlapi ho měli za kašpárka a tak jim práce pěkně odsýpala. Při vrtání poletoval okolo nich s baňokem a když někdo kývl, přiskočil aby mu

dal napít. Po odstřelu už povýšil na předkového maskota a pro změnu se ho chlapi ptali, jak se mu na šachtě líbí a jestli to nepodepíše a tak dál. Po šichtě u jámy už byl pouťová atrakce a cestou nahoru položil Grubovi otázku, která ho trápila nejvíc.

„Co je vlastně ten cyp, jaký to má vlastně význam?“

Grubovi se zablesklo v očích a s kamennou tvářív vysvětluje.

„No to je němotorny haviř:“

„Ano to dáva smysl, nejsem zrovna zručný a slyšel jsem to tolikrát.“

Chlapi kteří to zaslechli, to rychle předávali dál a v kleci za Slavíčkovými zády vypuklo všeobecné veselí. Slavíček byl zabrán do zapisování a ničeho zvláštního si nevšiml.

Jenom starý Prais podotkl.

„Takej cypovině nikto něuvěřy.“

Brzy se to rozneslo po celém dole a chlapi se několik dnů zdravili navzájem: zdař buh němotorny haviřu. Ale život šel dál a příhodu zavály novější příhody.

Asi za dva roky se Gruba probudil po noční směně a po pivu. Byl to takový zažitý rituál, seřvat horníky a potom to u piva urovnat. Dobře vyspaný se vykulil z ložnice, hezká paní předáková něco kuchtí a mladý genius tvoří domácí úkol. Svět je nádherný.

„Nazdar cype“ řekl zvesela mladý genius.

Ruka Grubovi vystřelila dříve než si stačil uvědomit o co jde. Lízla pouze vršek chlapcovy hlavy, ale následky byly strašné. Hlava dopadla na desku stolu s dunivým úderem a vzápětí se ozval jekot laděný do komorního "C" o síle hasičské sirény.

Následoval řinkot hrnců z kuchyně a jekot parní píšťaly. Tentokrát téměř čisté "A".

„Ten tvuj gizd je na mně sprostý, sopl jeden. To tvoja robota, ale ja vas srovnám.“

„Có?! Hovno!“ Krásná předáková vtrhla do pokoje a pěstěné nehty zvedla ve výhružném

gestu před Grubův obličej. Bylo to tak přesvědčivé, že Gruba o krok couvnul. Potom nehty zmizely a popadly nějakou knihu, kterou vrazily Grubovi do tváře.

„No a včil čti jesli potrafiš, durňu! A toho tvojiho gizda maš u mně jak ve strožoku.“

Chvilí trvalo než se Gruba zorientoval, napřed si prohlédl obálku. „Pravidla českého pravopisu“ a pak začal pečlivě prohlížet text a uviděl to.

Cyp regionální výraz pro nešikovného horníka - používaný hlavně na severní Moravě.

Četl to už po páté, ale pořád to tam bylo a bylo to stejné a Gruba skutečně budil dojem, že má velké problémy se čtením.

„Nebožtík Prais se hromsko kyvnul.“

„No synu možeš mi to vračic, něbude se chronit.“

To syna zaujalo natolik, že ihned přestal brečet. Praštit tátu, co může být lepšího.

„Dobra rana chlope, no a včil ti coš povjem synu. S ogarami v partii, jak něbudě doroslych i děvuch, možeš to použiť, ale doma, či škole, tylko slušně bo ty nějesteš taki blby jak Slaviček.“